

ÎNCHEIERE

Ședința publică din 09 noiembrie 2021

PREȘEDINTE:

JUDECĂTOR:

GREFIER:

S-a luat în examinare apelul declarat de pârâta împotriva sentinței civile nr. ... pronunțate de Tribunalul Arad în dosarul nr. 877/108/2020, în contradictoriu cu intimatul reclamant ..., în nume propriu și în calitate de moștenitor al reclamantei ..., având ca obiect obligația de a face, emitere decizie de compensare – Legea nr. 165/2013.

La apelul nominal făcut în ședința publică se prezintă avocat ..., în substituirea avocatului ... pentru intimatul reclamant ..., lipsă părțile.

Procedura de citare a fost legal îndeplinită.

S-a făcut referatul cauzei de grefierul de ședință care a învederat că apelanta pârâtă nu și-a exprimat punctul de vedere cu privire la sesizarea Î.C.C.J.

Intimatul reclamant a depus note scrise, prin Serviciul Registratură al instanței, la data de 08.11.2021.

Reprezentantul intimatului reclamant depune la dosar în copie: un ordin de deplasare și două bonuri fiscale pentru carburant.

Instanța acordă cuvântul asupra sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la următoarea chestiune de drept: „Care este grila notarială aplicabilă pentru evaluarea imobilelor care nu pot fi restituite în natură în cazul litigiilor în care reclamantul solicită obligarea Comisiei Naționale pentru Compensarea Imobilelor la soluționarea dosarului prin emiterea unei decizii de compensare care să conțină numărul de puncte stabilit prin expertiza dispusă în cauză, ipoteza vizată fiind aceea în care Comisia nu a soluționat dosarul până la data introducerii acțiunii de către reclamant, și nici ulterior, situație care nu este acoperită de textul art. 21 alin. 6 din Legea nr 165/2013 în forma adusă prin modificarea dispusă prin Legea nr. 193/2021?”

Reprezentantul intimatului reclamant precizează că, așa cum a arătat și la termenul anterior, așa cum a arătat și prin notele scrise, sesizarea Î.C.C.J. este inadmisibilă, neîndeplinind nici condiția noutății, nici cea a complexității, nici cea ca Î.C.C.J. să nu se mai fi pronunțat asupra ei, nici cea potrivit căreia de dezlegarea ei să depindă soluționarea cauzei.

Oricum, susține reprezentantul intimatului reclamant, întrebarea, astfel cum a fost formulată, în sensul că „solicită obligarea C.N.C.I. la soluționarea dosarului” – este o formulare greșită pentru că nu se solicită obligarea C.N.C.I. la soluționarea dosarului. Așa cum în mod corect a reținut instanța de fond, aceasta a fost investită cu soluționarea dosarului, ceea ce s-a și întâmplat, instanța a soluționat dosarul administrativ.

Având în vedere că instanțele de judecată nu pronunță decizii de compensare, ci pronunță hotărâri judecătorești, intimații reclamanți au solicitat, au investit instanța cu soluționarea pe fond a dosarului administrativ aflat la dosarul cauzei și obligarea la emiterea unei decizii de compensare, care este o operațiune strict formală, strict materială de redactare.

Reprezentantul intimatului reclamant susține că instanța supremă s-a mai pronunțat pe această chestiune atât prin Decizia nr. XX/2007, cât și prin Decizia nr. 45/2019.

Cu privire la textul art. 21 alin. 6 din Legea 165/2013, în forma nouă, reprezentantul intimatului reclamant susține că acest articol trebuie interpretat teleologic. Chiar dacă gramatical articolul spune: „prin aplicarea grilei notariale din anul anterior emiterii deciziei”,

acesta trebuie interpretat și în lumina dispozițiilor art. 35 din aceeași lege, care spune că dacă dosarul nu se soluționează în termen, partea are 6 luni la dispoziție să investească instanța cu soluționarea cererii, ceea ce s-a și întâmplat. Alineatul 3 din lege precizează limitele în care judecă instanța: „instanța se pronunță asupra existenței și întinderii dreptului și dispune restituirea în natură sau, după caz, acordarea de măsuri reparatorii”.

Reprezentantul intimatului reclamant susține că a solicitat aplicarea unei proceduri prevăzute de art. 20 alin. (2) din Constituție.

CURTEA

Deliberând, constată:

Procesul dintre părți a debutat la data de 19.05.2020, în dosarul nr. 877/108/2020 al Tribunalului Arad și se referă în esență la soluționarea dosarului administrativ prin emiterea unei decizii de compensare pentru imobilele naționalizate și nerestituite în natură, decizie care să conțină cuantumul despăgubirilor conform valorii de piață.

Prin cererea înregistrată pe rolul Tribunalului Arad la data de 19.05.2020 reclamantii ... au solicitat în principal, obligarea pârâtei Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor la emiterea deciziei de compensare pentru imobilele naționalizate și nerestituite în natură ce au fost situate în ..., înscrise inițial în CF ... cu nr. top. ..., prin acordarea despăgubirilor solicitate conform valorii de piață actuale de la momentul introducerii cererii de chemare în judecată, în cuantumul ce va fi stabilit în urma administrării probei cu expertiza, într-un termen rezonabil de 30 de zile de la rămânerea definitivă a hotărârii, iar în subsidiar, obligarea pârâtei la emiterea deciziei de compensare pentru imobilele indicate mai sus, în conformitate cu dispozițiile art. 21 din Legea nr. 165/2013 cu modificările și completările ulterioare, obligarea pârâtei la plata echivalentului sumei de 5.000 euro în moneda națională la data plății, cu titlu de despăgubiri pentru prejudiciul moral cauzat datorită nereparării prejudiciului material produs în urma exproprierii abuzive de către Statul Român a imobilelor indicate la petitul nr. 1, sub aspectul nerestituirii tuturor proprietăților ori plății despăgubirilor aferente imobilelor a căror redobândire a posesiei nu a fost posibilă, obligarea pârâtei la plata cheltuielilor de judecată ocazionate de prezentul litigiu, astfel cum vor fi acestea dovedite până la închiderea etapei cercetării judecătorești.

În motivarea cererii, reclamantii arată că antecesorii reclamantilor au fost expropriați în perioada regimului comunist în România și lipsiți de proprietatea bunurilor lor ce erau situate administrativ în ..., înscrise inițial în CF ... cu nr. top. ..., prin Decretul de expropriere nr. 92/1950. Prin notificarea nr. ... din anul 2001 au solicitat instituțiilor Statului Român restituirea proprietăților depozitate sau acordarea de despăgubiri la valoarea de circulație. În cadrul cercetării judecătorești efectuate în dosar nr. 2284/111/2003, în baza certificatului de moștenitor nr. ... și a celorlalte acte de stare civilă depuse, s-a constatat judiciar că antecesorul ... (tatăl apelanților) este unicul moștenitor al proprietarilor tabulari expropriați pentru cota de 19/40 din imobil astfel: după ... (cotă de 10/40 înscrisă în CF ... sub B9 și B11) și după ... (născută ..., cu cotă de 9/40 înscrisă în CF ... sub B15 și B18). Totodată, s-a constatat că imobilul situat în ..., înscris în CF ..., cu nr. top. ..., a fost expropriat abuziv prin

Dispoziția nr. .../2013 a fost atacată de reclamanți și a făcut obiectul dosarului nr. 3532/108/2013, litigiu în cadrul căruia au solicitat în esență restituirea în natură a întregii cote de proprietate 1/1 din apartamentele care nu au fost înstrăinate în temeiul Legii nr. 112/1995 și nu doar a cotei de 19/40, în baza instituției compensării, cu cotele din apartamentele pentru care s-au propus despăgubiri prin echivalent. Inițiativa demersurilor a fost prematură în raport cu optica și practica instanțelor naționale de la acea vreme deoarece la acel moment temporal nu exista în ordinea de drept un raționament obligatoriu pentru instanțe precum cel instituit prin Decizia (RIL) nr. 12/14.05.2018 a ÎCCJ. În consecință, chiar dacă instanțele au înțeles rațiunea solicitării, în esență, raportat la faptul că nu exista un text care să permită această operațiune juridică, prin sentința civilă nr. 1654/2013 rămasă definitivă prin decizia civilă nr. 125/A, pretențiile reclamanților au fost respinse. În continuare, Primăria Municipiului Arad a transmis actul împreună cu întreaga documentație aferentă, Instituției Prefectului care, la rândul său, le-a transmis pârâtei unde este înregistrat sub nr. de dosar .../CC și a rămas în nelucrare timp de 6 ani de la înregistrare, respectiv 19 ani de la formularea notificării, fără ca în tot acest timp apelanții să primească din partea Statului Român niciun fel de despăgubiri cu titlu de daune materiale ori morale pentru imobilele a căror posesie nu a putut fi restituită în natură, deși în mod definitiv le-a fost recunoscută calitatea de persoane îndreptățite datorită naționalizării abuzive a imobilelor.

Referitor la acordarea despăgubirilor prin raportare la dispozițiile art. 21 din Legea nr. 165/2013 astfel cum a fost aceasta modificată prin Legea nr. 22/2020 arată că prin hotărârea CEDO pronunțată în cauza Ana Ionescu contra României, în esență, instanța de la Strasbourg a statuat foarte clar faptul că metoda de calculare a despăgubirilor prin aplicarea valorilor orientative și minimale cuprinse în grila notarială aferentă anului 2013 nu reprezintă o despăgubire justă, echitabilă și care să reprezinte valoarea reală actuală a proprietăților. Astfel, în esență, a statuat în considerentele și dispozitivul hotărârii, cu ocazia condamnării Statului Român pentru încălcarea art. 1 din Protocolul 1 al Convenției, că pentru a nu încălca în continuare textul antemenționat, despăgubirile trebuie calculate prin metoda evaluării concrete a expertizei, realizată faptic de către experți autorizați ANEVAR. În lumina acestor statuări, apelanții au solicitat în principal obligarea pârâtei la emiterea deciziei de compensare pentru imobile conform valorii de piață reale a proprietăților și doar în subsidiar conform valorilor din grila notarială aplicabilă. În opinia apelanților, adoptarea de către statul român a modificărilor textului art. 21 alin. 6 din Legea 165/2013 prin Legea 22/2020, nu reprezintă punerea legislației interne în acord cu rațiunea, scopul și incidența art. 1 din Protocolul nr. 1 la Convenție, astfel cum a fost expusă prin statuările obligatorii ale CEDO din hotărârea antemenționată, deoarece valorile orientative și minimale din grilele notariale nu reprezintă nici pe departe valoarea reală a proprietăților (considerentele nr. 39 și 36). Acest aspect de fapt care este o chestiune de notorietate, dar care apreciază că va fi probat în concret, dincolo de orice dubiu, prin administrarea probei cu expertiza de evaluare imobiliară solicitată în probațiune. Astfel, spre exemplu, o atare problemă ar fi chestiunea faptului că antecesorii apelanților au fost proprietarii clădirii situate în ..., dreptul lor de proprietate întinzându-se asupra suprafeței construite (cea utilă putând să o reconfigureze după propriul plac, crescând-o sau diminuând-o prin construirea/dărâmarea unor pereți care nu sunt de rezistență).

Referitor la calculul numărului de puncte pe care le solicită conform grilei notariale aplicabile ..., aferentă anului introducerii acțiunii - 2020, în urma căreia rezultă un număr total de 3.135.374.36 lei (art. 21 alin. 6 din Legea nr. 165/2013 la cursul de 4.84 euro/ron), arată că, în primul rând, imobilul situat în ... se încadrează conform grilei notariale și indexului de străzi în prețurile corespondente zonei „A”, respectiv 570 euro/mp pentru apartamentele cu 1 cameră, 520 euro/mp pentru cele cu 2 camere, 500 euro/mp pentru cele cu 3 camere, respectiv 460 euro/mp pentru cele cu 4+ camere. În al doilea rând, conform notei nr. 4 din anexa 3 la grila notarială, prețurile per/mp ale boxelor din pivniță li se aplică o diminuare de 60% față de prețul apartamentului. Menționează că pentru apartamentele nr. 7 și nr. 8 la care nu este clarificată suprafața boxei din pivniță prin dispoziția nr. .../2013, au fost folosite datele menționate în adresa ...S.A. (reprezentantul Statului Român în Mun. Arad la

112/1995, respectiv cele cu nr. 3, 4, 5, 7, 8, 10, 11, 12-13, 16. 20-21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31.

Ulterior, în temeiul art. 21 din Legea nr. 165/2013, dispoziția împreună cu dosarul administrativ au fost transmise către pârâtă în vederea acordării măsurilor compensatorii pentru apartamentele care nu au putut fi restituite în natură, formându-se dosarul nr. .../CC, nesoluționat până la data hotărârii.

Prin cererea ce face obiectul dosarului, reclamanții solicită, în temeiul art. 35 al. 2 din Legea nr. 165/2013, obligarea pârâtei să emită decizia de compensare pentru apartamentele nerestituite, arătând în mod întemeiat că termenele prevăzute de lege (art. 34 al. 1 din Legea nr. 165/2013) au expirat, cu atât mai mult cu cât reclamanții, cărora li s-au recunoscut anterior prin hotărâri judecătorești definitive calitatea de persoane îndreptățite, existența și întinderea dreptului, aveau prioritate la soluționarea dosarului potrivit art. 34 al. 5 lit. b) din Legea nr. 165/2013.

Prin urmare, în condițiile în care nu sunt puse în discuție calitatea reclamanților de persoane îndreptățite, apartamentele care nu pot fi restituite în natură și nici cota de proprietate a reclamanților, nu se contestă nici îndreptățirea reclamanților la soluționarea cu prioritate a dosarului, iar instanța are competența de a dispune, conform art. 35 alin. 3 din legea suscitată, acordarea de măsuri reparatorii în condițiile legii, tribunalul a dispus efectuarea unei expertize tehnice judiciare de evaluare a apartamentelor în discuție și a terenului aferent.

Conform raportului de expertiză efectuată de expertul tehnic ing. ..., expert evaluator ANEVAR, necontestat de părți, valoarea apartamentelor expertizate și a terenului aferent este de 893.202 euro, echivalent 4.348.643 lei, conform expertizei notariale aferentă anului 2020, respectiv de 1.104.400 euro, echivalent 5.376.882 lei, potrivit valorii de piață. Raportat la numărul de puncte ce trebuie stabilite conform art. 21 din Legea nr. 165/2013, și la cota convenită reclamanților, de 19/40, acestea sunt 2.065.605 puncte (lei) potrivit expertizei notariale aferentă anului 2020, respectiv 2.554.018 puncte (lei) potrivit valorii de piață.

Față de concluziile expertizei și de diferența semnificativă între cele două valori, se pune problema dacă valoarea ce trebuie stabilită este cea rezultată din prevederile art. 21 al. 6 din Legea nr. 165/2013, conformă grilei notariale, sau valoarea de piață, cum au solicitat reclamanții, având în vedere deciziile relevante din practica CEDO.

Având în vedere prevederile de principiu din art. 1 din Legea nr. 165/2013, conform cărora regula este restituirea în natură a imobilelor, iar în subsidiar, când restituirea în natură nu este posibilă, se acordă despăgubiri în echivalent, ținând cont de împrejurarea că recent, prin decizia Curții Constituționale din data de 18.03.2021, s-a constatat neconstituționalitatea prevederilor art. 21 al. 6 din Legea nr. 165/2013, și că, pe de altă parte, în situații de speță similare, hotărârea Ana Ionescu ș.a. v. România, Konya ș.a. v. România, CEDO a stabilit că despăgubirea ce trebuie plătită de stat trebuie să fie corespunzătoare cu valoarea actuală a proprietăților, iar interpretarea CEDO a art. 1 din Protocolul 1 al Convenției se impune, conform art. 20 al. 2 din Constituția României, legislației interne contrare, tribunalul a constatat că despăgubirile la care sunt îndreptățiți reclamanții trebuie raportate la valoarea actuală, de piață, a imobilelor, pentru ca reclamanții să fie puși în situație similară cu cazul în care restituirea în natură a proprietăților ar fi fost posibilă.

Pe cale de consecință, în temeiul art. 35 al. 3 din Legea nr. 165/2013, instanța a obligat pârâta să emită în favoarea reclamanților decizia de compensare pentru imobilele naționalizate nerestituite în natură, înscrise inițial în CF ..., cu nr. top. ..., respectiv pentru cota de 19/40 aferentă apartamentelor nr. 3, 4, 5, 7, 8, 10, 11, 12-13, 16. 20-21, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, la valoarea de 2.554.018 puncte (lei), în termen de 30 de zile de la rămânerea definitivă a prezentei.

Întrucât cu privire la petitul de 5.000 de euro daune morale, reclamanții nu au achitat taxa judiciară de timbru stabilită în sarcina lor și nici nu au făcut cerere de reexaminare a modului de stabilire a taxei, acest petit a fost anulat ca netimbrat conform art. 197 din Codul de procedură civilă raportat la art. 33 alin. 2 și 34 alin. 2 din OUG nr. 80/2013.

Apelanta pârâtă înțelege să critice sentința civilă nr. ... sub aspectul reținerii, de altfel eronată, a valorii de piață a imobilelor, în evaluarea imobilului notificat.

Cu privire la acest aspect, atrage atenția asupra încălcării prevederilor legale în vigoare prin sentința civilă nr. ..., referitoare la evaluarea imobilelor preluate abuziv. Astfel, potrivit dispozițiilor art. 50 lit. b) din Legea nr. 165/2013 se prevede că „orice dispoziție referitoare la evaluarea imobilelor potrivit standardelor internaționale de evaluare și la măsura reparatorie a compensării cu alte bunuri sau servicii oferite în echivalent, prevăzute în Legea nr. 10/2001, republicată, cu modificările și completările ulterioare, se abrogă”.

Prevederile art. 21 alin. (6) din Legea nr. 165/2013: „Evaluarea imobilului ce face obiectul deciziei se face prin aplicarea grilei notariale valabile la data intrării în vigoare a prezentei legi de către Secretariatul CNCI și se exprimă în puncte. Un punct are valoarea de un leu.”

Potrivit art. 21 alin. 7, numărul de puncte se stabilește după scăderea valorii actualizate a despăgubirilor încasate pentru imobilul evaluat conform alin. (6) din lege.

Ulterior verificării și evaluării, la propunerea Secretariatului Comisiei Naționale, Comisia Națională validează sau invalidează decizia entității investite de lege și, după caz, aprobă punctajul stabilit potrivit alin. 7 (art. 21 alin. 8 din lege).

Prin urmare, apelanta pârâtă învederează faptul că evaluarea imobilului notificat, astfel cum a fost reținută de instanța de fond, trebuie să urmărească valorile din grila notariilor publice și nu pe cele de piață, acest tratament putând conduce la inegalități între titularii drepturilor.

În drept, a invocat dispozițiile art. 466 și urm. din C.proc.civ., Legea nr. 165/2013, cu modificările și completările ulterioare.

Prin întâmpinarea depusă la dosar, în data de 04.06.2021, intimatul reclamant..., în nume personal și în calitate de unic moștenitor al co-reclamantei ..., a solicitat respingerea apelului declarat de și în consecință, menținerea sentinței civile nr. ... pronunțate de Tribunalul Arad în dosar nr. 877/108/2021 ca fiind temeinică și legală, cu cheltuieli de judecată.

În ceea ce privește primul motiv de apel, respectiv criticarea netemeinicieii hotărârii apelate prin prisma nedezbaterii categoriei de folosință a imobilului teren, intimatul reclamant arată că aceasta este neîntemeiată.

Nefiind (încă) emisă o dispoziție de primar prin care să se propună despăgubiri pentru imobilul teren și nefiind astfel înregistrat la CNCI un dosar care să aibă ca obiect acordarea de despăgubiri pentru acest din urmă teren, discutarea în prezentul litigiu a categoriei de folosință a terenului excede cadrului procesual fixat prin cererea de chemare în judecată, prin dispoziția de primar ce face obiectul dosarului .../CC fiind propuse despăgubiri doar pentru cota de 19/40 din cele 19 apartamente.

Astfel, având în vedere că acest motiv de apel nu are legătură cu întinderea obiectului cauzei, fiind străin de pricina cu care a fost investită instanța de fond prin cererea de chemare în judecată (respectiv acordarea de despăgubiri pentru cota noastră din cele 19 apartamente), critica se impune a fi respinsă ca neîntemeiată.

În al doilea rând, precizează intimatul reclamant, categoria de folosință a diferenței de teren aferent construcției, respectiv a curții interioare ș.a., mai exact diferența dintre suprafața totală a terenului - 4888 mp și suprafața pe care este construit imobilul construcție (amprenta la sol a clădirii) - 1638 mp, adică suprafața de 3250 mp (4888-1638), din care dreptul intimatului reclamant se întinde asupra cotei de 19/40, adică asupra 1544 mp, este de asemenea „curți-construcții”.

Consideră că acest aspect este de ordinul evidenței, atât prin raportare la documentele conținute în dosar, dar și prin raportare la chiar amplasamentul acestei suprafețe aferente construcției (3250 mp) care este situată în curtea interioară a imobilului, categoria de „curți-construcții” rezultă din însăși destinația ei de „curte” aferentă construcției.

Mai mult, susține intimatul reclamant, în discuție este vorba despre suprafața aferentă unui imobil construcție P+2E edificat în jurul anilor 1900 în zona centrală a urbei Mun. Arad

credință deoarece, decizia CCR 466/04.05.2021 nu există, sens în care intimatul reclamant arată că ultima decizie a CCR, conform site-ului oficial, are nr. 244 și este din 20.05.2021.

În ceea ce privește precizarea apelantei în sensul că „se află în continuare în imposibilitatea de a soluționa dosarele de despăgubire în lipsa unui cadru legal clar” raportat și la decizia CCR din 18.03.2021, intimatul reclamant arată că acesta nu reprezintă un motiv de apel, ci doar o indicare a propriei conduite culpabile adoptate de apelantă.

Intimatul reclamant susține că, așa cum a arătat și cu ocazia analizării incidenței art. 5 și 6 din C.proc.civ., instanța de fond, fiind investită în interiorul termenului de 6 luni reglementat de art. 35 din Legea nr. 165/2013, în acord cu cele statuate obligatoriu prin decizia ÎCCJ (complet DCD) nr. 45/2019 (a se vedea considerentele 150-152), a procedat la soluționarea dosarului și inclusiv la stabilirea întinderii despăgubirilor, subrogându-se atribuțiilor CNCI și soluționând pe fond dosarul .../CC.

Prin încheierea din data de 14.09.2021, Curtea, având în vedere certificatul de moștenitor depus la dosar, a dispus introducerea în cauză a intimatului reclamant ... și în calitate de moștenitor al intimatei reclamante ..., a pus în vedere acestuia să facă dovada restituirii celor două feluri de despăgubiri și a cuantumului acestor despăgubiri încasate și a dispus efectuarea unei adrese către Primăria Municipiului Arad pentru a comunica cuantumul despăgubirilor încasate de ... și ... în baza Legii nr. 112/1995 și dacă acestea au fost restituite.

La termenul din 12.10.2021, Curtea, în temeiul art. 519 din Codul de procedură civilă, a pus în discuție necesitatea sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la următoarea chestiune de drept: „Care este grila notarială aplicabilă pentru evaluarea imobilelor care nu pot fi restituite în natură în cazul litigiilor în care reclamantul solicită obligarea CNCI la soluționarea dosarului prin emiterea unei decizii de compensare care să conțină numărul de puncte stabilit prin expertiza dispusă în cauză, ipoteza vizată fiind aceea în care Comisia nu a soluționat dosarul până la data introducerii acțiunii de către reclamant, și nici ulterior, situație care nu este acoperită de textul art. 21 alin. 6 din Legea nr. 165/2013 în forma adusă prin modificarea dispusă prin Legea nr. 193/2021?” și a dispus amânarea judecății pentru ca părțile să își exprime punctul de vedere cu privire la sesizarea Î.C.C.J.

Curtea, procedând la analiza condițiilor de admisibilitate prevăzute de art. 519 din Codul de procedură civilă pentru declanșarea procedurii pronunțării de către Înalta Curte de Casație și Justiție a unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, apreciază că acestea sunt întrunite cumulativ, pentru argumentele ce vor fi expuse în continuare.

Astfel, Curtea, legal investită cu soluționarea apelului împotriva unei sentințe pronunțate asupra unei cereri în materia Legii nr. 165/2013, judecă pricina în ultimă instanță, potrivit dispozițiilor art. 96 pct. 2 C.proc.civ. și art. 35 alin. 4 din Legea nr. 165/2013, urmând să pronunțe o hotărâre judecătorească definitivă, potrivit art. 634 alin. (1) pct. 4 din Codul de procedură civilă.

Cauza care face obiectul judecății în apel se află în competența legală a unui complet de judecată al Curții de Apel Timișoara – Secția I Civilă, investit să o soluționeze.

Este îndeplinită și condiția de admisibilitate privind ivirea unei chestiuni de drept de a cărei lămurire depinde soluționarea pe fond a cauzei în curs de judecată, întrucât între problema de drept ce face obiectul sesizării și soluționarea pe fond a cauzei există un raport de dependență, în sensul că hotărârea pe care Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept o va pronunța în procedura mecanismului judiciar de unificare a practicii produce un efect concret asupra soluției din procesul pendinte. Sesizarea de față pune în discuție o chestiune de drept de a cărei lămurire poate depinde soluționarea fondului cauzei, deoarece soluționarea apelului și, implicit, a acțiunii introductive este indisolubil legată de determinarea sferei de incidență a dispozițiilor art. 35 alin. 3 și art. 21 alin. 6 din Legea nr. 165/2013.

În concret, dispozițiile Legii nr. 193/2021 sunt în sensul că evaluarea imobilelor pentru care se acordă despăgubiri se exprimă în puncte și se face prin aplicarea grilei notariale

valabile pentru anul precedent emiterii deciziei de către Comisia Națională, în considerarea caracteristicilor tehnice ale imobilului și a categoriei de folosință la data preluării acestuia.

Obiectul acțiunii are ca petit principal obligarea pârâtei Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor la emiterea deciziei de compensare pentru imobilele naționalizate și nerestituite în natură ce au fost situate în ..., înscrise inițial în CF ... cu nr. top. ..., prin acordarea despăgubirilor solicitate conform valorii de piață actuale de la momentul introducerii cererii de chemare în judecată, în cuantumul ce va fi stabilit în urma administrării probei cu expertiza, într-un termen rezonabil de 30 de zile de la rămânerea definitivă a hotărârii.

Hotărârea de primă instanță care este supusă controlului jurisdicțional în prezentul apel a admis petitul respectiv, acordând reclamantului intimat dreptul la despăgubiri calculate la valoarea de piață a imobilului preluat în mod abuziv în perioada comunistă, iar în acest sens a procedat la efectuarea unei expertize tehnice de evaluare care a avut ca obiectiv și stabilirea valorii despăgubirilor și prin raportare la grila notarială aferentă anului 2020. Trebuie menționat că în speță nu s-a emis o decizie de către pârâta

, deși reclamantul intimat este beneficiarul unei dispoziții care prevede dreptul la despăgubiri pentru partea de imobil care nu poate fi restituită în natură, dispoziție emisă în baza unei hotărâri judecătorești definitive.

Prin apelul declarat, Comisia invocă nelegala înlăturare a dispozițiilor speciale ale Legii nr. 165/2013 care stabilesc grila notarială drept reper în evaluarea imobilelor, iar nu valoarea de piață, dar Curtea observă că faptul neemiterii unei decizii de către entitatea competentă ridică întrebări cu privire la modalitatea de evaluare. Situația de fapt din speță nu este acoperită de dispozițiile legii speciale aflate în discuție, cât timp grila notarială aplicabilă este aceea din anul anterior emiterii deciziei.

De asemenea, sunt îndeplinite și condițiile de admisibilitate referitoare la noutatea chestiunii de drept și a celei care impune ca Înalta Curte de Casație și Justiție să nu fi statuat asupra problemei de drept. Chestiunea de drept semnalată este nouă, întrucât își are izvorul într-un act normativ de dată recentă și nu a fost soluționată de către Înalta Curte de Casație și Justiție printr-o hotărâre prealabilă sau un recurs în interesul legii și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

Chiar dacă în esență reglementarea exista în forma anterioară modificării Legii nr. 165/2013 prin Legea nr. 193/2021, doar în prezent se înregistrează dosare care tind la obligarea Comisiei la soluționarea dosarului prin stabilirea în mod direct, pe cale judiciară a valorii despăgubirilor. În acest caz, nu există o decizie emisă, prin urmare, nu este stabilit momentul la care se raportează grila notarială. Astfel, cu excepția dosarului de față, pe rolul Curții mai există înregistrate dosarele cu nr. 1756/108/2020 și 1947/108/2019 vizând aceeași problemă de drept.

Curtea apreciază că problema de drept pusă în discuție prezintă gradul de dificultate necesar pentru declanșarea mecanismului hotărârii prelabile, deoarece rezolvarea de principiu a acesteia nu se poate deduce cu ușurință din interpretarea coroborată a prevederilor 21 din Legea nr. 165/2013, dispozițiile art. 1 din Protocolul nr. 1 adițional la Convenție și art. 6 paragraful 1 din Convenție.

Pentru această concluzie are în vedere faptul că legea specială avea în forma inițială un text mult mai clar și previzibil, anume evaluarea se realiza în funcție de grila notarială valabilă la momentul intrării în vigoare a legii.

Interpretarea normelor legale menționate pune în discuție două rezolvări diametral opuse ale chestiunii de drept, una rezultată prin aplicarea dreptului comun, adică evaluarea are loc prin raportare la grila notarială de la momentul realizării evaluării, iar cealaltă întemeiată pe grila notarială din anul anterior realizării evaluării, pentru a se asigura o interpretare cât mai apropiată de voința legiuitorului exprimată prin Legea nr. 193/2021. De remarcat că momentul emiterii hotărârii judecătorești în astfel de cauze nu este cunoscut la momentul dispunerii evaluării.

Punctul de vedere al părților cu privire la dezlegarea chestiunii de drept

Apelanta pârâtă nu a formulat un punct de vedere cu privire la sesizarea Î.C.C.J.

Prin notele scrise depuse la dosar, *intimatul reclamant ..., în nume propriu și în calitate de moștenitor al reclamantei ..., arată că sesizarea ÎCCJ este inadmisibilă și menționează câteva chestiuni prealabile:*

Intimatul reclamant susține că, chiar dacă în citativ și alte acte de procedură la rubrica „obiectul cauzei” a fost menționat „obligație de a face”, totuși, este important a nu fi confundată o acțiune care tinde la soluționarea pe fond a dosarului administrativ al CNCI de către instanța de judecată, cu o acțiune care tinde la constrângerea debitoarei CNCI la aducerea la îndeplinire a obligației de a soluționa dosarul administrativ.

În acest context, solicită a se observa că, așa cum în mod corect a înțeles și instanța de fond prezenta acțiune a investit instanța cu soluționarea pe fond a dosarului administrativ .../CC, în interiorul termenului de 6 luni reglementat de art. 35 alin. 2 (care face trimitere la alin. 1) și care spune că intimatul reclamant se putea adresa instanței „pentru soluționarea cererii”, (deci nu doar pentru obligarea la soluționare), alin. 3 al aceluiași articol venind să stabilească concret plenitudinea de competență a instanței judecătorești în sensul că „se pronunță asupra existenței și întinderii dreptului de proprietate și dispune restituirea în natură sau, după caz, acordarea de măsuri reparatorii”.

Desigur că, atunci când textul antemenționat din Legea nr. 165/2013 spune că instanța dispune acordarea despăgubirilor, el trebuie interpretat teleologic, iar nu doar gramatical, fiind evident că instanțele de judecată pronunță hotărâri judecătorești, iar nu decizii de compensare, însă, modalitatea de soluționare pe fond a dosarului administrativ nr. .../CC prin obligarea CNCI la emiterea unei decizii de compensare care să conțină numărul de puncte stabilit judiciar, reprezintă soluționarea pe fond a dosarului administrativ/ respectiv a cererii de restituire cu toată documentația aferentă, caz în care, hotărârea judecătorească reprezintă titlu executoriu pentru însuși dreptul la despăgubiri (iar nu titlu executoriu pentru obligația de a face - a soluționa dosarul administrativ), în concret, ulterior rămânerii definitiv a hotărârii judecătorești, CNCI nemaivând de efectuat decât o operațiune materială, formală, de aducere la îndeplinire a titlului executoriu, respectiv de a redacta, printa și comunica actul intitulat decizie de compensare către titularul dreptului (intimatul reclamant).

Întrebarea pusă în discuție, câtă vreme conține sintagma „obligarea CNCI la soluționarea dosarului”, nu are legătură cu soluționarea prezentului dosar, în care, nu CNCI, ci chiar instanța de judecată a fost investită cu soluționarea pe fond a dosarului administrativ nr. .../CC aflat la dosarul cauzei.

Sesizarea ÎCCJ cu această întrebare nu este motivată nici în fapt și nici în drept (astfel cum rezultă din încheierea de ședință de la termenul anterior și din înregistrarea audio de ședință).

În concret, sesizarea ÎCCJ cu dezlegarea chestiunii de drept cu întrebarea mai sus citată este inadmisibilă, neîndeplinind următoarele condiții: să fie nouă, ÎCCJ să nu se mai fi pronunțat asupra acesteia, să fie complexă, de ea să depindă soluționarea cauzei (iar nu să fie soluționată cauză de ÎCCJ).

Practic, așa cum a precizat mai sus, prin acțiunea introductivă de instanță, în interiorul termenului de 6 luni prevăzut de art. 35 din nr. Legea 165/2013, a investit instanța cu soluționarea pe fond a dosarului nr. .../CC, respectiv a cererii de restituire cu documentația aferentă, aflată la dosarul cauzei. În motivarea acțiunii a arătat că CNCI nu a respectat termenul prevăzut de art. 34 din Legea nr. 165/2013.

Prin decizia (RIL) Î.C.C.J. XX/2007 (M.OF. 764/2007), instanța supremă a stabilit (cu titlu obligatoriu) că: „În fine, alte instanțe au considerat, contrar celorlalte păreri, că instanța judecătorească poate să dispună ea însăși, în mod direct, restituirea în natură a imobilului, atât în cazul în care constată nelegalitatea sau netemeinicia deciziei/dispoziției emise de unitatea deținătoare a imobilului, cât și în cazul când unitatea deținătoare a imobilului nu s-a pronunțat în termenul prevăzut de lege, prin decizie, respectiv dispoziție motivată, cu privire la pretențiile reclamantului care a uzat de procedurile de restituire reglementate de lege.

Aceste din urmă instanțe au interpretat și aplicat corect dispozițiile legii.”

„(...) Dimpotrivă, în virtutea dreptului său de plenitudine de jurisdicție ce i s-a acordat prin lege, instanța judecătorească, censurând decizia/dispoziția de respingere a cererii de restituire în natură, în măsura în care constată că aceasta nu corespunde cerințelor legii, o va anula, dispunând ea însăși, în mod direct, restituirea imobilului preluat de stat fără titlu valabil”

„Ca urmare, în raport cu spiritul reglementărilor de ansamblu date prin Legea nr. 10/2001, atribuția instanței judecătorești de a soluționa calea de atac exercitată împotriva deciziei/dispoziției de respingere a cererii de restituire a imobilului în natură nu este restrânsă doar la o prerogativă formală de a dispune emiterea unei alte decizii/dispoziții în locul celei pe care o anulează, ci impune ca, în cadrul plenitudinii sale de jurisdicție, nelimitată în această materie prin vreo dispoziție legală, să dispună ea direct restituirea în natură a imobilului ce face obiectul litigiului.”

„În același timp, în cazul când unitatea deținătoare sau unitatea investită cu soluționarea notificării nu respectă obligația instituită prin art. 25 și 26 din Legea nr. 10/2001, de a se pronunța asupra cererii de restituire în natură ori să acorde persoanei îndreptățite în compensare alte bunuri sau servicii ori să propună acordarea de despăgubiri, în termen de 60 de zile de la înregistrarea notificării sau, după caz, de la data depunerii actelor doveditoare, se impune, de asemenea, ca instanța investită să evoce fondul în condițiile prevăzute în art. 297 alin. 1 din Codul de procedură civilă și să constate, pe baza materialului probator administrat, dacă este sau nu întemeiată cererea de restituire în natură.

Într-un astfel de caz, lipsa răspunsului unității deținătoare, respectiv al entității investite cu soluționarea notificării, echivalează cu refuzul restituirii imobilului iar un asemenea refuz nu poate rămâne necenzurat, pentru că nicio dispoziție legală nu limitează dreptul celui care se consideră nedreptățit de a se adresa instanței competente, ci, dimpotrivă, însăși Constituția prevede, la art. 21 alin. (2) că nicio lege nu poate îngreui exercitarea dreptului oricărei persoane de a se adresa justiției pentru apărarea intereselor sale legitime.”

Considerentele antemenționate se impun mutus mutandis și în privința situației în care entitatea investită cu soluționarea cererii (dosarul nr. .../CC) - în cazul de față CNCI, nu a respectat termenul de 60 de luni reglementat de art. 34 din Legea nr. 165/2013, iar persoana care se consideră îndreptățită (intimatul reclamant) a investit instanța cu soluționarea cererii în interiorul termenului de 6 luni reglementat de art. 35 din Legea nr. 165/2013.

Deoarece, în ciuda existenței Deciziei (RIL) XX/2007 a ÎCCJ, în contextul în care au mai fost instanțe care s-au considerat nelămurite asupra naturii și interpretării art. 35 din Legea nr. 165/2013, în 2019 ÎCCJ a venit din nou să clarifice aceste aspecte prin Decizia (DCD) nr. 45/2019 (M.OF. 934/2019) unde a expus (cu titlu obligatoriu) următoarele:

„76. Prin Decizia nr. XX/2007 Înalta Curte de Casație și Justiție - Secțiile Unite a arătat că „lipsa răspunsului unității deținătoare, respectiv al entității investite cu soluționarea notificării, echivalează cu refuzul restituirii imobilului, iar un asemenea refuz nu poate rămâne necenzurat pentru că nicio dispoziție legală nu limitează dreptul celui care se consideră nedreptățit de a se adresa instanței competente, ci, dimpotrivă, însăși Constituția prevede, la art. 21 alin. (2), că nicio lege nu poate îngreui exercitarea dreptului oricărei persoane de a se adresa justiției pentru apărarea intereselor sale legitime”

„79. Nici termenul prevăzut de art. 33 din Legea nr. 165/2013 nu a fost respectat de către intimatul-pârât, notificarea nefiind soluționată nici până în prezent, deși (așa cum a arătat Curtea Constituțională în jurisprudența sa) legiuitorul a stabilit noi termene în care entitățile investite trebuie să soluționeze notificările, rațiunea legii fiind aceea de a crea un mecanism care să confere eficiență procesului reparatoriu al măsurilor abuzive de preluare a unor imobile în timpul regimului comunist și de a asigura, în aceeași timp, certitudinea finalizării acestuia.”

Intimatul reclamant precizează că, în mod evident, în situația de față, în privința CNCI - organ administrativ investit cu soluționarea cererii, se aplică termenele de la art. 34, cele de la art. 33 fiind prevăzute pentru organul administrativ inferior (de la nivel local) investit cu soluționarea cerii - Comisiile Locale.

„140. Chestiunea de drept pe care o conține prima sesizare rezidă în clarificarea domeniului de aplicare a dispozițiilor art. 35 alin. (2) din Legea nr. 165/2013, în sensul dacă acestea sunt aplicabile tuturor cererilor prin care se solicită soluționarea notificărilor/cererilor, fie de către entitățile investite (pe calea obligației de a face), fie direct, de către instanța de judecată sesizată.”

„146. De asemenea, prin art. 34 s-au prevăzut termene de soluționare a dosarelor în sarcina altor entități investite de lege, cu atribuții în procesul de restituire a imobilelor preluate abuziv și de stabilire a măsurilor reparatorii.”

147. În conformitate cu prevederile art. 35 alin. (2) din Legea nr. 165/2013, vizate de sesizările de față, „în cazul în care entitatea investită de lege nu emite decizia în termenele prevăzute la art. 33 și 34, persoana care se consideră îndreptățită se poate adresa instanței judecătorești prevăzute la alin. (1) în termen de 6 luni de la expirarea termenelor prevăzute de lege pentru soluționarea cererilor”.

148. Finalitatea demersului judiciar la care se referă norma citată este explicitată în alin. (3), care trimite în mod expres la alin. (2) din art. 35, în sensul că, „în cazurile prevăzute la alin. (1) și (2), instanța judecătorească se pronunță asupra existenței și întinderii dreptului de proprietate și dispune restituirea în natură sau, după caz, acordarea de măsuri reparatorii în condițiile prezentei legi”.

149. Conexiunea logică impusă de norma de trimitere indică sfera acțiunilor la care se referă art. 35 alin. (2), anume cele în care notificarea este soluționată pe fond chiar de către instanța de judecată. În cadrul acestor acțiuni, instanța procedează în același mod ca în cazul contestației reglementate prin art. 35 alin. (1), formulate împotriva deciziei/dispoziției motivate emise de entitatea investită de lege cu diferența că acțiunile prevăzute de alin. (2) sunt generate de refuzul de soluționare a notificării pe cale administrativă.”

„150. Acțiunile prin care se tinde la soluționarea pe fond a notificării de către instanța de judecată sunt în mod evident distincte de cele prin care titularul notificării urmărește doar a-l constrânge pe debitor, cu concursul instanței, să execute el însuși obiectul obligației. În primul caz, persoana îndreptățită urmărește constatarea de către instanță a existenței și întinderii dreptului de proprietate și pronunțarea unei hotărâri de restituire în natură a bunului sau, după caz, de acordare a măsurilor reparatorii în condițiile legii.

151. Chiar dacă ambele acțiuni sunt îndreptate împotriva refuzului nejustificat al entității investite de lege de soluționare a notificării, ele relevă mijloace procesuale diferite, în primul rând pretenții diferite, ca obiect al cererii de chemare în judecată, și conduc la un rezultat diferit anume la un titlu executoriu privind însuși dreptul la măsuri reparatorii în primul caz, respectiv la un titlu executoriu pentru obligarea entității investite de lege la soluționarea notificării, în al doilea caz.

152. Prerogativa expres recunoscută instanței de judecată prin art. 35 alin. (3) din Legea nr. 165/2013 nu este altceva decât o consacrare legislativă a soluției adoptate prin Decizia nr. XX/2007 în aplicarea art. 26 alin. (3) din Legea nr. 10/2001. Prin decizia pronunțată în recurs în interesul legii s-a statuat că „instanța de judecată este competentă să soluționeze pe fond nu numai contestația formulată împotriva deciziei/dispoziției de respingere a cererilor prin care s-a solicitat restituirea în natură a imobilelor preluate abuziv, ci și acțiunea persoanei îndreptățite în cazul refuzului nejustificat al entității deținătoare de a răspunde la notificarea părții interesate”.

Considerentele antemenționate se impun mutus mutandis și în privința situației în care entitatea investită cu soluționarea cererii (dosarului nr. .../CC) - în cazul de față CNCI, nu a respectat termenul de 60 de luni reglementat de art. 34 din Legea nr. 165/2013 iar persoana care se consideră îndreptățită (intimatul reclamant) a investit instanța cu soluționarea cererii în interiorul termenului de 6 luni reglementat de art. 35 din Legea 165/2013.

În plus, referitor la Legea nr. 219/2020, care avea o formă asemănătoare Legii nr. 193/2021, chiar dacă soluția din dispozitiv se axează pe Decizia CCR nr. 189/2021, prin considerentele Deciziei (DCD) nr. 46/2021-M.Of. 752/2021, ÎCCJ a statuat aceleași chestiuni substanțiale precum în Deciziile antemenționate.

În final, arată că în aplicarea art. 21 alin. 6 trebuie făcută printr-o interpretare teleologică coroborată cu art. 35 astfel cum a fost interpretat obligatoriu de ÎCCJ prin Decizia 45/2019, în sensul că atunci când instanța se substituie CNCI, fiind investită cu soluționarea pe fond a dosarului administrativ (în locul CNCI), textul „prin aplicarea grilei notariale din anul anterior emiterii deciziei”, se înlocuiește logic cu „prin aplicarea grilei notariale din anul anterior pronunțării hotărârii judecătorești”.

Pentru toate aceste motive, solicită să nu se dispună sesizarea ÎCCJ cu dezlegarea chestiunii de drept astfel cum a fost formulată la termenul din 10.12.2021 deoarece aceasta este inadmisibilă, neîndeplinind nici condiția noutății, nici cea a complexității, nici cea ca ÎCCJ să nu se mai fi pronunțat asupra ei, nici cea potrivit căreia de dezlegarea ei să depindă soluționarea cauzei.

În drept, invocă dispozițiile art. 252, 519 și urm. C.proc.civ.

Pentru motivele expuse, în baza art. 520 alin. 1 C.proc.civ. Curtea de Apel Timișoara- Secția I Civilă va dispune sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prelabile cu privire la problema de drept expusă.

În baza art. 520 alin. 2 C.proc.civ. va suspenda judecata până la pronunțarea hotărârii prelabile pentru dezlegarea chestiunii de drept.

DISPUNE:

Dispune sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei hotărâri prelabile cu privire la următoarea chestiune de drept: „Care este grila notarială aplicabilă pentru evaluarea imobilelor care nu pot fi restituite în natură în cazul litigiilor în care reclamantul solicită obligarea Comisiei Naționale pentru Compensarea Imobilelor la soluționarea dosarului prin emiterea unei decizii de compensare care să conțină numărul de puncte stabilit prin expertiza dispusă în cauză, ipoteza vizată fiind aceea în care Comisia nu a soluționat dosarul până la data introducerii acțiunii de către reclamant, și nici ulterior, situație care nu este acoperită de textul art. 21 alin. 6 din Legea nr 165/2013 în forma adusă prin modificarea dispusă prin Legea nr. 193/2021?”

Suspendă judecata până la pronunțarea hotărârii prelabile pentru dezlegarea chestiunii de drept.

Fără cale de atac.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 09.11.2021.

Președinte,

Judecător,

Grefier,

Red. /11.11.2021

Tehnored. /10.11.2021

4 ex. din care 3 pentru comunicare

Se comunică cu:

- Înalta Curte de Casație și Justiție

- ...

- Comisia Națională pentru Compensarea Imobilelor